
LA DIFUSIÓ DE LA PREMSA COMARCAL A CATALUNYA *

Jaume Guillamet

La premsa comarcal és la variant catalana de la premsa local, bé que aquesta no és una definició suficient d'aquest tipus de publicacions periòdiques. Catalunya ha disposat històricament, i disposa encara, d'un model de premsa propi en el marc de l'Estat espanyol, perfectament autosuficient, sense que la premsa de Madrid hi hagi tingut fins al present altra cosa que una funció suplementària. El mercat català de premsa d'informació s'ha estructurat tradicionalment a partir d'uns diaris d'abast general o nacional, segons la terminologia clàssica del catalanisme, que són els editats a Barcelona i a una variada gamma de publicacions d'informació local d'abast variable que formen el que es coneix com la premsa comarcal i que abraça des dels diaris de les ciutats importants fins a les revistes mensuals i bimestrals de les petites poblacions, passant pels periòdics setmanals, bisetmanals i també trisetmanals d'una trentena de ciutats petites i mitjanes.

La premsa comarcal catalana és un fenomen comunicatiu singular, sense parí o arreu d'Espanya: tot un model català de periodisme popular que té els seus orígens en el sorgiment mateix de la premsa a Catalunya i que al llarg de la història ha tingut un desenvolupament important, reprès de nou després de 1939 fins a

* Aquest article està basat sobre materials d'investigació inclosos en el llibre «La premsa comarcal. Un model català de periodisme popular», en curs de publicació, realitzat amb una beca de la Fundació Jaume Bofill.

assolir actualment un nou ressorgiment. Amb tot, la manca d'estudis específics n'ha fet un sector molt mal conegut i sovint poc valorat entre la premsa catalana. Estudiar la seva difusió, tot i les limitacions existents, és una dada bàsica per a fixar l'abast actual de la premsa comarcal i poder analitzar les seves possibilitats de futur.

INTRODUCCIÓ

Per a un estudi de la premsa comarcal és imprescindible, d'acord amb les tendències actuals de recerca sobre els mitjans de comunicació, abordar de ple l'aspecte de la difusió i fer una aportació de dades, que en aquest cas seran mínimes, per a situar la seva incidència en el mercat de lectors. La hipòtesi de treball que en aquest aspecte ha inspirat la investigació present és que la premsa comarcal ha tingut històricament un mercat lector específic, un mercat que ha reconquerit al llarg del franquisme, malgrat la submissió política al règim, i que està renovant profundament d'ençà de 1975.

La introducció dels estudis de difusió és una novetat relativament recent en les investigacions de premsa i mitjans de comunicació i poc desenvolupada encara, tant a Catalunya com a Espanya en general. Cal destacar de seguida que el control de la difusió de la premsa, alhora, és una realitat encara no del tot institucionalitzada, llevat dels diaris d'informació general i les publicacions de gran abast.

Un estudi de la difusió de la premsa comarcal com a mitjà imprescindible per a situar l'existència d'un mercat específic de lectors i fixar-ne les dimensions aproximades, ensopega ara com ara amb dues dificultats bàsiques: en primer lloc, la inexistència de censos i catàlegs, ja sigui a nivell local i comarcal o a nivell general, de les publicacions existents i les seves característiques; aquest cens, quan el tindrem, exigirà una revisió almenys anual que posi especial atenció a la mobilitat constant, que és una característica bàsica de la premsa comarcal; en segon lloc, la inexistència, igualment, de dades regulars i controlades de la difusió dels diaris, periòdics i revistes comarcals.

En ambdós casos la referència als sistemes existents no és vàlida. Pel que fa al *Anuario de la Prensa Española*, editat irregularment per l'antic *Ministeri de Información y Turismo*, no compenia més que algunes publicacions comarcals, oferia dades en alguns aspectes no comprovades, com la del tiratge, i en definitiva la seva manca de regularitat, primer, i ara la seva manca de publicació no en fan un instrument utilitzable. Pel que fa a l'Oficina de Justificació de la Difusió (O.J.D.), empresa privada de control de la difusió reconeguda mundialment, està orientada principalment al servei de la publicitat en premsa, i si és útil per als diaris i la premsa gran, no ho és, en principi, per a la premsa comarcal.

Davant aquestes limitacions, l'estudi de difusió, realitzat per mi mateix i del qual ara presento les conclusions, té l'únic objecte d'establir una aproximació

mínima amb què completar l'estudi general de la premsa comarcal catalana com a fenomen específic dels mitjans de comunicació al nostre país. S'ha pres com a base el Cens Provisional de la Premsa Comarcal de 1979, realitzat també per l'autor. Les dades de difusió que s'hi donen tenen l'origen en fonts diverses, que s'indiquen en cada cas i també en la investigació personal i l'O.J.D. en el cas dels diaris acollits a aquest control. Es tracta, per tant, en la majoria de casos, de dades estimatives i no pas comprovades, generalment aproximades i no pas precises, que he elaborat amb la finalitat específica de realitzar aquest estudi.

L'objectiu, doncs, és fer un apunt de situació del mercat lector de la premsa comarcal a Catalunya. Amb aquesta finalitat, he agrupat les dades de difusió per comarques, regions i províncies i les he analitzades per grups de diaris, periòdics i revistes¹, separadament, i també pel total de models. És evident l'existència de diferències indiscutibles entre la difusió de diaris, periòdics i revistes i la incidència respectiva en el públic lector, però en aquest cas es tracta de veure el nombre de compradors de premsa comarcal, en tant que demanda informativa singularitzada que inclou aquests tres models bàsics de publicacions, i en el marc general del mercat de premsa a Catalunya.

Per aquesta raó l'estudi es fa a partir de la difusió per número de les publicacions, sigui quina sigui la seva periodicitat i sense considerar, per tant, la incidència variable en el lector segons el nombre d'aparicions. He d'advertir també que les dades de difusió utilitzades són les equivalents al tiratge, llevat els diaris controlats per O.J.D. La manca de dades diferenciades és sens dubte el motiu principal d'aquesta identificació. Cal dir, però, que en la premsa comarcal, llevat dels diaris, les diferències entre el tiratge i la difusió real, per venda o per subscripcions, de les publicacions és mínima. Les dimensions reduïdes dels àmbits de difusió limiten notablement els marges de distribució d'exemplars, alhora que permeten un control directe i permanent dels excedents i els ajusts corresponents del tiratge, ben al revés del que ocorre amb les publicacions d'ampli abast de distribució.

D'altra banda, el mercat català de premsa és una realitat a penes estudiada, llevat d'un treball de Josep Gifreu², i per tant les comparacions entre unes i altres dades que es puguin establir continuen tenint un caràcter molt elemental.

¹ D'acord amb les definicions de models de publicacions a la premsa comarcal formulades per l'autor, s'inclouen entre els diaris les publicacions que apareixen diàriament o més de quatre cops a la setmana; entre els periòdics, les publicacions de periodicitat setmanal o superior; i entre les revistes, les publicacions d'aparició inferior a la setmanal, sobretot mensuals, però també quinzennals, bimensuals, bimestrals, trimestrals i altres periodicitats atípiques.

² JOSEP GIFREU. «La difusió de la premsa diària i setmanal a Catalunya», *Anàlisi*, núm. 1, Barcelona, juny 1980, pp. 23-61.

L'elaboració i anàlisi de les dades de difusió del Cens Provisional de la Premsa Comarcal de 1979 ens dona en primer lloc una xifra total de 201 publicacions que sumen un tiratge i una difusió totals de 244.511 exemplars (Quadre 1). Desglossant-les d'acord amb els tres models bàsics de publicacions, resulten les xifres següents:

- 8 diaris, que sumen 41.641 exemplars;
- 39 periòdics, que sumen 93.200 exemplars, i
- 154 revistes, que sumen 109.670 exemplars.

La difusió dels diaris oscil·la entre un mínim de 3.000 exemplars i un màxim de 7.545. Segons es pot veure en el Quadre número 4 hi ha dos nivells de difusió entre els diaris. Una difusió alta que va des dels 7.545 de *La Mañana* de Lleida (Segrià), passant pels 7.000 del *Diario Español* de Tarragona (Tarragonès), els 6.169 de *Los Sitios* de Girona (Gironès), els 6.000 del *Diario de Terrassa* de Terrassa (Vallès Occidental) i els 5.327 del *Diario de Sabadell*, a Sabadell. En segon terme, una difusió mínima de 3.000 exemplars de *Punt Diari* de Girona (Gironès) i *Diario de Lérida* de Lleida (Segrià) i 3.600 de *Gazeta de Manresa* de Manresa (Bages).

La difusió mitjana dels vuit diaris se situa en els 5.205 exemplars per número, xifra lògicament força superior a la mitjana global de les 201 publicacions censades i que resulta ser de 1.216 exemplars per número.

Els 39 periòdics —un trisetmanari, quatre bisetmanaris i trenta-quatre setmanaris— tenen una difusió mitjana de 2.389 exemplars per número. De fet, només *El 9 Nou* de Vic (Osona), un setmanari, supera els 4.000 exemplars per a situar-se en una nombre de 12.000 exemplars, que és extraordinari en aquest nivell de publicacions i, pel que hem vist abans, també per als diaris. Els altres trenta-vuit periòdics oscil·len entre els 800 exemplars de mínim de *Forja* de Castellar del Vallès (Vallès Occidental) i *Baix Penedès Informes* del Vendrell (Baix Penedès), i els 4.000 exemplars de màxim de *Regió 7*, de Manresa (Bages), *Igualada*, d'Igualada (Anoia), i *Gramma*, de Santa Coloma de Gramanet (Barcelonès). Com es pot veure en el Quadre número 5, l'ordre de difusió segueix una progressió regular: 3.5000 exemplars, *Revista de Badalona* a Badalona (Barcelonès) i *Crònica de Mataró* a Mataró (Maresme); 3.000 exemplars, *El Maresme* a Mataró (Maresme), *Reus* i *La Voz de la Costa Dorada* a Reus (Baix Camp), *Ausona* a Vic (Osona), *Revista de Vallès* i *Comarca al Dia* a Granollers (Vallès Oriental), *Hora Nova* a Figueres (Alt Empordà) i *La Boira* a Lleida (Sagrià); 2.700 exemplars, *La Voz del Bajo Ebro* a Tortosa (Baix Ebre); 2.500 exemplars, *L'Empordà* a Figueres i *La Comarca d'Olot* a Olot (Garrotxa); 2.400 exemplars, *L'Olotí* a Olot (Garrotxa); 2.000 exemplars, *Diari de Vilanova* a Vilanova i la Geltrú (Garraf), *Plaça*

Gran i Comarca Deportiva a Granollers (Vallès Oriental), *Vida* a Igualada (Anoia), *Juventut de l'Alt Camp* a Valls (Alt Camp); 1.500 exemplars, *Tothom* i *La Voz del Penedès* a Vilafranca del Penedès, *Setmanari de Vilanova* a Vilanova i la Geltrú (Garraf) i *El Eco de Sitges* a Sitges (Garraf); 1.300 exemplars, *Ebre Informes* a Tortosa (Baix Ebre); 1.100 exemplars, *Ancora* a Sant Feliu de Guíxols (Baix Empordà) i *Crònica de Súria* a Súria (Bages); 1.000 exemplars, *Gerona Deportiva* a Girona (Gironès), *Rubricata* i *Endavant* a Rubí (Vallès Occidental), *Setmanari Montbui* a Caldes de Montbui (Vallès Occidental), *Nova Tàrrrega* a Tàrrrega (Urgell), *L'Observador* a Martorell (Baix Llobregat) i *El Sol* a Vilanova i la Geltrú (Garraf); 800 exemplars, *Forja* a Castellar del Vallès (Vallès Occidental) i *Baix Penedès Informes* al Vendrell (Baix Penedès).

Les 154 revistes sumen, per la seva part, 109.670 exemplars, que signifiquen una difusió mitjana de 712 exemplars per revista i número. L'oscil·lació entre xifres mínimes i màximes de tiratge va des dels 100 exemplars de *Ganxo* d'Organya (Alt Urgell) fins als 3.000 de *Presència* de Girona (Gironès) o *Al Vent* de Terrassa (Vallès Occidental). El fet que la mitjana de difusió per revista i número se situï en la xifra ja assenyalada de 712 exemplars és prou indicatiu de quina és la tònica general. Més de la meitat de revistes tenen un tiratge de 500 exemplars o inferior i amb prou feines una vintena superen els 1.000 exemplars. Algunes xifres relativament altes en poblacions petites, com ara *Ajuntament* (3.200 exemplars) a Arenys de Mar (Maresme), *Butlletí d'Informació* (1.500 exemplars) a Argentona (Maresme), *Butlletí d'Informació* (1.500 exemplars) a Arenys de Munt (Maresme), *El Masnou* (5.500 exemplars) al Masnou (Maresme), *Diàleg* (2.200 exemplars) a Montgat (Maresme), *Full Informatiu* (3.000 exemplars) a Premià de Mar (Maresme) i *Debat* (2.500 exemplars) a Vilassar de Mar (Maresme), s'expliquen perquè es tracta de publicacions gratuïtes d'ajuntaments i partits polítics. En canvi, els tiratges relativament elevats d'*Al Vent* o *Presència*, ja esmentades, ho són per ser revistes de ciutats grans com Terrassa i Girona.

Cada grup conté zones de frontera, el de diaris amb els setmanaris i aquests amb les revistes i viceversa. Hi ha revistes que tenen més difusió que alguns periòdics i periòdics que tenen més difusió que alguns diaris. Són zones de límits imprecisos que manifesten la variabilitat de les condicions en què una població pot arribar a tenir premsa d'una o altra periodicitat, segons quina sigui la dinàmica sociocultural de cada una i de cada situació. Les fronteres respectives se situen en els 1.000 i els 3.000 exemplars. Hi ha setmanaris de 800 exemplars i revistes de 1.000 i 1.500. Hi ha alhora periòdics de 4.000 —i fins i tot un de 12.000— i diaris de 3.000 exemplars. Si un diari té aquesta darrera difusió, o és que es troba en una fase inicial de llançament, com *Punt Diari* de Girona, en el moment del cens, o és que no ha assolit una fita de mercat interessant com el *Diario de Lérida*, sortit el 1966. La comparació entre els 3.600 de *Gazeta de Manresa*, diari quadrisetmanal, i els 4.000 de *Regió 7*, també de Manresa, i *Igualada*, bitsemanals, o de *Gramma* de Santa Coloma de Gramenet, setmanal,

indica, en canvi, com a la primera ciutat sorgeix una competència al diari tradicional, bé que des d'una periodicitat més baixa, o com aquestes dues altres ciutats poden aspirar també a tenir un diari local. El Quadre número 6, que ordena en sentit descendent les xifres de difusió de diaris i periòdics barrejats, revela les possibilitats d'evolució de la xarxa de diaris locals en el futur.

LA DIFUSIÓ PER COMARQUES

El Quadre número 1 expressa la distribució dels tipus de publicacions per comarques i regions, i també la seva difusió. Així, els 8 diaris es concentren en cinc comarques: 2 al Vallès Occidental (Regió I), 2 al Gironès (regió II), 1 al Tarragonès (Regió III), 1 al Bages (Regió VII) i 2 al Segrià (Regió VIII). D'altra banda, no totes les comarques compten amb periòdics i revistes alhora. La Selva (Regió II), el Priorat, la Conca de Barberà i la Ribera d'Ebre (Regió IV), el Montsià (Regió V), la Cerdanya i el Ripollès (Regió VI), el Berguedà (Regió VII), les Garrigues, la Noguera i la Segarra (Regió VIII) i l'Alt Urgell, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Vall d'Aran (Regió IX) només tenen revistes. El Tarragonès (Regió III) i el Segrià (Regió VIII) tampoc no tenen periòdics i aquella ni tan sols revistes, però el cas no és tan sorprenent ja que tenen diaris. Semblantment, no tenen ni diaris ni revistes, però sí periòdics, el Garraf (Regió III) i el Baix Ebre (Regió V). Dues comarques no tenen cap mena de publicacions: la Terra Alta (Regió V) i el Solsonès (Regió VII).

L'anàlisi per províncies ens dóna tres diaris a la de Barcelona, dos a la de Girona, dos a la de Lleida i un a la de Tarragona. A la de Barcelona hi ha 25 dels 39 periòdics, que sumen 63.900 exemplars; a la de Girona, 6 periòdics amb 12.500 exemplars; a Lleida, 2 periòdics, amb 4.000 exemplars; i a la de Tarragona, 6 periòdics amb 12.800 exemplars. En revistes, la de Barcelona en reuneix 85 de les 154 totals, amb 64.475 exemplars; la de Girona, 20 revistes i 18.000 exemplars; la de Lleida, 28 revistes i 11.345 exemplars; i la de Tarragona, 21 revistes amb 15.050 exemplars.

Les dades generals per províncies col·loquen en primer lloc la de Barcelona amb 113 de les 201 publicacions totals i 143.302 exemplars, que signifiquen el 59% de la difusió; la de Girona, en segon lloc, 28 publicacions i 40.469 exemplars, que signifiquen el 16% de la difusió total; en tercer lloc, la de Tarragona, amb 28 publicacions i 35.850 exemplars, que signifiquen el 14% de la difusió total i, finalment, la de Lleida amb 32 publicacions i 25.890 exemplars, que representen l'11% de la difusió total.

De l'anàlisi provincial ja es dedueix que les comarques incloses a la província de Barcelona són les que reuneix un nombre més gran de publicacions, i d'exemplars per número. Així, la Regió I té 63 publicacions, un 36% del total (Quadre núm. 2), i tant les publicacions com els exemplars de les seves comar-

ques assoleixen conjuntament xifres superiors a les de les províncies de Girona, Lleida i Tarragona, i individualment equiparables a algunes d'aquestes. Així, el Maresme suma 23 publicacions i 34.000 exemplars, el Vallès Occidental 12 publicacions i 21.477 exemplars i el Vallès Oriental 12 publicacions i 16.900 exemplars.

Aquesta tercera comarca és superada, entre les de la província de Barcelona, per Osona, amb 11 publicacions i 18.900 exemplars. Això no impedeix, però, que de les disset primeres comarques en nombre d'exemplars de premsa comarcal (Quadre núm. 3), deu siguin de la província de Barcelona —Maresme, Vallès Occidental, Vallès Oriental, Osona, Bages, Barcelonès, Anoia, Alt Penedès, Baix Llobregat i Garraf—, quatre de la de Girona —Gironès, Garrotxa, Alt Empordà i Selva—, dos de la de Tarragona —Tarragonès i Baix Camp— i una —Segrià— de la de Lleida. Només el Berguedà, de la província de Barcelona, queda situada entre les comarques amb més baix nombre d'exemplars de premsa pròpia.

Aquestes disset comarques, essent la meitat gairebé de les trenta-sis comarques amb premsa pròpia d'aquest Cens Provisional de 1979, representen en canvi el 75% del total de difusió. Totes tenen més de 5.000 exemplars comarcals i, llevat d'una almenys un periòdic. Les altres dinou estan per sota dels 5.000 exemplars i, llevat de tres, per sota també dels 3.000, i només cinc compten, a més de revistes, amb periòdics setmanals. Només una pertany a la província de Barcelona —Berguedà—, tres a la de Girona —Baix Empordà, Cerdanya i Ripollès—, set a la de Tarragona —Alt Camp, Baix Ebre, Baix Penedès, Montsià, Conca de Barberà, Priorat i Ribera d'Ebre— i vuit a la de Lleida —Urgell, Segarra, Noguera, Garrigues, Alt Urgell, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Vall d'Aran—. Les dues comarques sense premsa pròpia en aquest cens pertanyen a la província de Lleida, el Solsonès, i a la de Tarragona, la Terra Alta.

Entre les disset primeres cal subratllar, però, grans diferències. Així, el Maresme sol assoleix el 13,8% del total de la difusió, amb 34.000 exemplars, mentre la segona, el Vallès Occidental, queda bastant més avall, amb 21.427 exemplars, que és un 8,7%. Vénen després a més distància tres comarques: Osona, 18.900 i 7,7%; Gironès, 17.969 i 7,3% i Vallès Oriental, 16.900 i 6,9% sobre el total català de difusió. D'aquestes cinc primeres comarques, només el Vallès Occidental i el Gironès, és a dir, la segona i la quarta, tenen diaris, dos cada una. Osona compta amb un índex extraordinari de difusió, cas d'*El 9 Nou*, però el Maresme i el Vallès Oriental, sobretot el Maresme, compensen la manca de diaris amb un gran nombre de publicacions. La consulta dels quadre 1 i 3 és ben il·lustrativa.

Un fenomen semblant es dona a les tres comarques compreses entre els 10.000 i els 15.000 exemplars: Bages, 13.850 i 5,6%; Baix Camp 10.750 i 4,4% i Segrià 19.045 i 6,1%. El Segrià compta amb dos diaris que sumen les dues tercers parts dels exemplars; el Bages compta amb un diari, dos periòdics i dotze revistes i el Baix Camp amb dos periòdics i cinc revistes.

La relació entre xifra comarcal de difusió i número i tipus de publicacions és ben diferent en unes comarques i altres, sobretot entre les nou primeres. En les restants ja és més regular.

ÍNDEXS DE DIFUSIÓ EN ALÇA

Una anàlisi de la difusió en relació a la població ens ofereix uns índexs comarcals en alça en aquests darrers anys, com a conseqüència simple de l'augment del nombre de publicacions arreu i que apunten cap a una igualació progressiva amb els índexs de difusió de diaris espanyol i català, així com a l'índex mitjà mundial que se situa actualment en els 130 diaris per a cada mil habitants, xifra que ja superen els de premsa comarcal en algunes comarques.

Els índexs de difusió ens ofereixen una panoràmica de la premsa comarcal no sempre coincident amb la que s'obté de l'anàlisi de les dades simplement quantitatives vistes fins ara; fins i tot hi ha notables sorpreses en algunes comarques. Les fortes desigualtats demogràfiques entre unes i altres zones de Catalunya fan no solament que les xifres de difusió d'exemplars per número no siguin suficients per a tenir una aproximació correcta a la incidència de la premsa comarcal, sinó que fins i tot una anàlisi basada en la consideració aïllada d'altres dades tinguin resultats molt distorsionadors de la realitat, ja que en definitiva, per bé que les dades quantitatives són una dada de coneixement fonamental, la que pot oferir l'expressió més important i acostada no és altra que la relació entre el nombre d'exemplars i la població de cada comarca, que s'expressa en l'anomenat índex de difusió.

El càlcul dels índexs de difusió de la premsa comarcal segons les dades de difusió del Cens Provisional de la Premsa Comarcal de 1979 en relació a la població catalana de 1978³, ens ofereix els resultats expressats en els quadres números 7 i 8. L'índex de difusió mitjà de la premsa comarcal a tot Catalunya és de 59 exemplars per a cada mil habitants, davant els 98 que la UNESCO calculà l'any 1975 per als diaris de tot Espanya —xifra que d'ençà d'aquell any en tot cas ha baixat—, els 105 que Josep Gifreu calculà⁴ per als diaris catalans l'any 1979 —bé que comptant-hi els vuit comarcals— i els 130 de mitjana mundial dels diaris. Hi ha vint-i-tres comarques que estan per damunt de l'índex general català de premsa comarcal i quinze que queden per sota. L'índex més alt correspon a Osona, 169, seguida de La Garrotxa, 151, el Maresme, 136, el Pallars Sobirà, 135, el Gironès, 133, l'Alt Camp, 131; sis comarques, per tant, que queden per damunt de l'índex mundial de difusió de diaris. Dues més, la Segarra, 108 i l'Alt Penedès, 105, ho estan encara de l'esmentat índex català de difusió de diaris.

³ Xifres 79. *Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1981.

⁴ JOSEP GIFREU, *op. cit.*

Quatre més, el Priorat, 104,5, l'Anoia, 100, el Baix Penedès, 99 i l'Urgell, 99, ho estan també de l'índex general espanyol de 1975. Bé que aquests índexs no són equivalents, ja que es tracta d'índexs de difusió de diaris, mentre que el de premsa comarcal comprèn periodicitats diverses, sí que són un punt de referència vàlid en tant que són la constatació d'un volum mitjà de compradors, és a dir, de l'existència d'un mercat específic.

A part les esmentades, hi ha dotze comarques més que estan per damunt de la mitjana catalana de 59 exemplars per cada mil habitants: Vall d'Aran, 92, Bages, 90, Segrià, 88, Baix Camp, 87, Garraf, 85, Vallès Oriental, 82, Alt Empordà, 75, Selva, 68, Conca de Barberà, 67, Berguedà, 64,5 i Baix Ebre, 59. Per sota d'aquesta darrera xifra, que coincideix amb l'índex mitjà català, el descens és ràpid: Alt Urgell 57,5, Montsià 53, Cerdanya 51, Tarragonès 47, Pallars Jussà 42, Vallès Occidental 36, Ripollès 33, Ribera d'Ebre 32, Garrigues 32, Baix Empordà 30, Noguera 30, Baix Llobregat 12 i Barcelonès 12. Solsonès i Terra Alta figuren amb índex 0, per la manca de premsa pròpia en el Cens de 1979.

Aquesta taula ofereix algunes diferències molt remarcables en relació amb la taula de difusió. En primer lloc, col·loca Osona com la comarca que, amb més diferència, té l'índex més elevat de difusió de la premsa comarcal entre la població, tot i que el Maresme no perd més que els dos primers llocs en relació a la taula de publicacions i exemplars, la qual cosa confirma de ple la seva importància en el conjunt. El salt endavant més remarcable el fa la Garrorxa, que del lloc número tretze en la taula de difusió assoleix el segon índex en la present, així com l'Alt Penedès que passa del dotzè al vuitè. La novetat més important, però, són els índexs elevats de Pallars Sobirà, Alt Camp, Segarra, Priorat, Baix Penedès, Urgell i Vall d'Aran, amb 135, 131, 108, 104,5, 99,99 i 92, tot i que cap d'aquestes comarques no arriba als cinc mil exemplars per número en la taula de difusió. Ens trobem davant el cas clàssic de comarques amb una bona tradició de premsa pròpia, bé que de difusió reduïda a causa d'una població poc elevada.

L'excepció són el Pallars Sobirà i el Priorat, que si en aquest cens aporten revistes, són les primeres que tenen des de 1939, però l'escassa població els dona de seguida un índex de difusió alt.

La novetat de signe contrari és la pèrdua d'importància en la taula present de comarques com el Bages, el Segrià, el Tarragonès, Vallès Oriental, el Vallès Occidental, el Baix Llobregat i el Barcelonès. Es tracta de comarques amb diaris i periòdics de tiratges relativament alts en el conjunt de la premsa comarcal, però irrellevants a l'hora d'establir la relació difusió-població. Són remarcables sobre tot els casos del Tarragonès 47, Vallès Occidental 36, el Baix Llobregat 12 i el Barcelonès 12, molt per sota de l'índex general català, i aquestes dues últimes en els darrers llocs de la taula. Nogensmenys, són les comarques que més han acusat l'augment de població derivat de les onades d'immigració castellanoparlant dels anys cinquanta, seixanta i setanta. El Bages, bé que perd posicions en relació a la

taula d'exemplars i difusió, manté un índex relativament alt i el Gironès manté significativament la mateixa posició.

L'anàlisi dels índexs comarcals de difusió, doncs, revela clarament que no en tots els casos les comarques amb més publicacions i més difusió d'exemplars tenen alhora els índexs més alts de difusió i, per tant, de penetració i incidència social de la premsa pròpia. Són gairebé paradigmàtics els casos del Vallès Occidental, el Baix Llobregat i el Barcelonès. I, viceversa, ens revela un grup de comarques que, tot i tenir un petit nombre de publicacions i una difusió baixa, assoleixen índexs alts de difusió i, per tant, una realitat molt més equilibrada i satisfactòria de producció i consum de premsa pròpia, a causa de la baixa població. Exemples també gairebé paradigmàtics són Pallars Sobirà, Alt Camp, Segarra, Priorat, Baix Penedès, Urgell i Vall d'Aran.

La comparació entre les dues taules, la de publicacions i difusió i la dels índexs de difusió ofereix, d'altra banda, un grup de comarques que presenten un equilibri relatiu entre ambdós aspectes. Prenent com a mesura de referència les que superen l'índex mitjà de difusió, alhora que un mínim de 5.000 exemplars comarcals, tenim en primer lloc com a comarques clarament capdavanteres Osona, Maresme, Gironès, Anoia, Alt Penedès, Garrotxa, Bages, Segrià, Baix Camp, Garraf, Vallès Oriental, Alt Empordà i Selva.

De totes maneres, en un camp dels mitjans de comunicació tan característic per la constant mobilitat de les publicacions com és la premsa comarcal, els índexs de difusió, per a poder-ne deduir conclusions més sòlides pel que fa a la producció i el consum de premsa pròpia a cada comarca, els balanços anuals no són suficients i segurament caldrà establir períodes més amplis, almenys de cinc anys. Els exemples de Pallars Sobirà, el Priorat i la Vall d'Aran, amb una escassa tradició de premsa pròpia i en canvi situats en els índexs quart, novè i tretzè, són ben clars. L'any 1977 els seus índexs potser haurien estat zero i per a l'any 1989 poden ser tota una incògnita, si més no a efectes d'hipòtesi de treball.

Sigui com sigui, el càlcul d'aquests índexs de difusió comarcals de 1979 ens permet una aproximació a la incidència real de la premsa comarcal, que revela tenir un mercat específic que denota un augment progressiu i sovint espectacular. Què representen aquests índexs en relació a 1976, per posar un exemple? No disposem de dades elaborades, però a nivell d'especulació podem afirmar que la Garrotxa, el Maresme, el Gironès, l'Alt Camp, la Segarra, l'Alt Penedès i l'Anoia, entre els primers de la taula, es trobaven en nivells semblants als de 1979, no gaire més baixos, ja que tot i haver incrementat les publicacions i la difusió de manera variable, són comarques amb bona tradició periodística. Osona, en canvi, donaria un índex força més baix, ja que encara no s'havia produït aquest fenomen extraordinari que ha estat *El 9 Nou* amb els seus 12.000 exemplars setmanals per número.

A la vista de l'evolució recent del sector, el futur previsible passa probablement per un augment de les publicacions i de la difusió a les comarques de ni-

vells mitjans i baixos i per la consolidació, no exempta encara de marges de creixement, de les comarques altes. D'aquest procés ha de resultar una tendència cap a l'equilibri en la taula dels índexs de difusió comarcals i el creixement de l'índex de difusió mitjà de premsa comarcal de Catalunya, per acostar-se almenys a l'índex de difusió dels diaris espanyols. Això confirmaria plenament l'existència d'un mercat específic de la premsa comarcal a Catalunya, amb unes dimensions francament remarcables des de tots els punts de vista.

(Quadre de difusió 1) CENS PROVISIONAL DE LA PREMSA COMARCAL Any 1979*Nombre de publicacions i d'exemplars per número segons els models*

Demarcacions	Diaris		Periòdics		Revistes		Total	Poblacions
Baix Llobreg.			1	1.000	8	5.200	9	6.200
Barcelonès			2	7.500	2	1.500	4	9.000
Maresme			2	6.500	21	27.500	23	34.000
Vallès Occid.	2	11.327	4	3.800	6	6.350	12	21.477
Vallès Orient.			4	10.000	11	6.900	15	16.900
<i>Total Regió I</i>	2	11.327	13	28.800	48	47.450	63	88.177
Alt Empordà			2	5.500	1	600	3	6.100
Baix Empordà			1	1.100	2	1.400	3	2.500
Garrotxa			2	4.900	2	1.650	4	6.550
Gironès	2	9.169	1	1.000	7	7.800	10	17.969
Selva					6	5.650	6	5.650
<i>Total Regió II</i>	2	9.169	6	12.500	18	17.100	26	38.769
Alt Camp			1	2.000	3	2.300	4	4.300
Alt Penedès			2	3.000	7	3.575	9	6.575
Garraf			4	6.000			4	6.000
Baix Penedès			1	800	4	2.100	5	2.900
Tarragonès	1	7.000					1	7.000
<i>Total Regió III</i>	1	7.000	8	11.800	14	7.975	23	26.775
Baix Camp			2	6.000	5	4.750	7	10.750
Priorat					2	1.150	2	1.150
Conca de B.					3	1.250	3	1.250
Ribera d'Ebre					1	800	1	800
<i>Total Regió IV</i>			2	6.000	11	7.950	13	13.950
Baix Ebre			2	4.000			2	4.000
Montsià					3	2.700	3	2.700
Terra Alta								
<i>Total Regió V</i>			2	4.000	3	2.700	3	6.700
Cerdanya					1	700	1	700
Osona			2	15.000	9	3.900	11	18.900
Ripollès					1	1.000	1	1.000
<i>Total Regió VI</i>			2	15.000	11	5.600	13	20.600
Anoia			2	6.000	3	1.600	5	7.600
Bages	1	3.600	2	5.100	12	5.150	15	13.850
Berguedà					6	2.800	6	2.800
Solsonès								
<i>Total Regió VII</i>	1	3.600	4	11.000	21	9.550	26	24.250
Garrigues					2	750	2	750
Noguera					5	1.425	5	1.425
Segarra					4	1.920	4	1.920
Segrià	2	10.545	1	3.000	5	1.500	8	15.045
Urgell			1	1.000	6	2.550	7	3.550
<i>Total Regió VIII</i>	2	10.545	2	4.000	22	8.145	26	22.690

Demarcacions	Diaris		Periòdics		Revistes		Total		Poblacions
Alt Urgell					2	1.100	2	1.100	2
Pallars Jussà					2	800	2	800	2
Pallars Sobirà					1	800	1	800	1
Vall d'Aran					1	500	1	500	1
<i>Total Regió IX</i>					6	3.200	6	3.200	6
<i>Totals</i>									
Prov. Barcelona	3	14.927	25	63.900	85	64.475	113	143.302	88
Prov. Girona	2	9.169	6	12.500	20	18.800	28	40.469	20
Prov. Lleida	2	10.545	2	4.000	28	11.349	32	25.890	29
Prov. Tarragona	1	7.000	6	12.800	21	15.050	28	34.850	22
Catalunya	8	41.641	39	93.200	154	109.670	201	244.511	159
Mitjana de Difusió		5.205		2.389		712		1.216	

Fonr: Investigació i elaboració pròpies

(Quadre de difusió 2) CENS PROVISIONAL DE LA PREMSA COMARCAL. Any 1979.

Dades de difusió globals per comarques i percentatges sobre el total català.

Demarcació	Nombre d' exemplars	% sobre Catalunya
Baix Llobregat	6.200	2,5
Barcelonès	9.000	3,6
Maresme	34.000	13,8
Vallès Occidental	21.477	8,7
Vallès Oriental	16.900	6,8
<i>Total Regió I</i>	<i>88.177</i>	<i>36</i>
Alt Empordà	6.100	2,5
Baix Empordà	2.500	1
Garrotxa	6.550	2,6
Gironès	17.969	7,3
Selva	5.650	2,3
<i>Total Regió II</i>	<i>38.769</i>	<i>15,7</i>
Alt Camp	4.300	1,7
Alt Penedès	6.575	2,7
Baix Penedès	2.900	1,2
Garraf	6.000	2,4
Tarragonès	7.000	2,9
<i>Total Regió III</i>	<i>26.775</i>	<i>10,8</i>
Baix Camp	10.750	4,4
Conca de Barberà	1.250	0,5
Priorat	1.150	0,5
Ribera d'Ebre	800	0,3
<i>Total Regió IV</i>	<i>13.950</i>	<i>5,6</i>
Baix Ebre	4.000	1,6
Montsià	2.700	1,1
Terra Alta	0	0
<i>Total Regió V</i>	<i>6.700</i>	<i>2,7</i>
Cerdanya	700	0,3
Osona	18.900	7,7
Ripollès	1.000	0,4
<i>Total Regió VI</i>	<i>20.600</i>	<i>8,3</i>
Anoia	7.600	3,1
Bages	13.850	5,6
Berguedà	2.800	1,1
Solsonès	0	0
<i>Total Regió VII</i>	<i>24.250</i>	<i>9,8</i>

Demarcació	Nombre d'exemplars	% sobre Catalunya
Garrigues	750	0,3
Noguera	1.425	0,6
Segarra	1.920	0,8
Segrià	15.045	6,1
Urgell	3.550	1,4
<i>Total Regió VIII</i>	<i>22.690</i>	<i>9,2</i>
Alt Urgell	1.100	0,4
Pallars Jussà	800	0,3
Pallars Sobirà	800	0,3
Vall d'Aran	500	0,2
<i>Total Regió IX</i>	<i>3.200</i>	<i>1,3</i>
Província de Barcelona	143.302	59
Província de Girona	40.469	16
Província de Lleida	25.890	11
Província de Tarragona	34.850	14
Catalunya	244.511	100

FONT: Investigació i elaboració pròpies.

(Quadre de difusió 3) CENS PROVISIONAL DE LA PREMSA COMARCAL Any 1979*Difusió de publicacions per comarques i percentatges sobre el total*

Comarca	Exemplars		% sobre Cat.	Diaris		Periòdics		Revistes	
Maresme	23	34.000	13,9			2	6.500	21	27.500
Vallès Occid.	12	21.477	8,7			4	3.800	6	6.350
Osona	11	18.900	7,7			2	15.000	9	3.900
Gironès	10	17.969	7,3	2	9.169	1	1.000	7	7.800
Vallès Orient.	15	16.900	6,9			4	10.000	11	6.900
Segrià	8	15.045	6,1	2	10.545	1	3.000	5	1.500
Bages	15	13.850	5,6	1	3.600	2	5.100	12	5.150
Baix Camp	7	10.750	4,4			2	6.000	5	4.750
Barcelonès	4	9.000	3,6			2	7.500	2	1.150
Anoia	5	7.600	3,1			2	6.000	3	1.600
Tarragonès	1	7.000	2,9	1	7.000				
Alt Penedès	9	6.575	2,7			2	3.000	7	3.575
Garrotxa	4	6.550	2,6			2	4.900	2	1.650
Baix Llobregat	9	6.200	2,5			1	1.000	8	5.200
Alt Empordà	3	6.100	2,5			2	5.500	1	600
Garraf	4	6.000	2,4			4	6.000		
Selva	6	5.650	2,3					6	5.650
Alt Camp	4	4.300	1,7			1	2.000	3	2.300
Baix Ebre	2	4.000	1,6			2	4.000		
Urgell	7	3.550	1,4			1	1.000	6	2.550
Baix Penedès	5	2.900	1,2			1	800	4	2.100
Montsià	3	2.700	1,1					3	2.700
Berguedà	6	2.800	1,1					6	2.800
Baix Empordà	3	2.500	1			1	11.100	2	1.400
Segarra	4	1.920	0,8					4	1.920
Noguera	5	1.425	0,6					5	1.425
Conca de Barb.	3	1.250	0,5					3	1.250
Priorat	2	1.150	0,5					2	1.150
Alt Urgell	2	1.100	0,4					2	1.100
Ripollès	1	1.000	0,4					1	1.000
Ribera d'Ebre	1	800	0,3					1	800
Pallars Jussà	2	800	0,3					2	800
Pallars Sobirà	1	800	0,3					1	800
Garrigues	2	750	0,3					2	750
Cerdanya	1	700	0,3					1	700
Val d'Aran	1	500	0,2					1	500
Solsones			0						
Terra Alta			0						
Total Cat.	201	244.511	100	8	41.641	39	93.200	154	109.670

Font: Investigació i elaboració pròpies

(Quadre de difusió 4) CENS PROVISIONAL DE LA PREMSA COMARCAL
Any 1979

Diaris locals i comarcals per ordre de difusió

Diaris	Ciutats	Difusió
<i>La Mañana</i> ¹	Lleida	7.545
<i>Diario Español</i>	Tarragona	7.000
<i>Los Sitios</i> ¹	Girona	6.169
<i>Diario de Terrassa</i>	Terrassa	6.000
<i>Diario de Sabadell</i> ¹	Sabadell	5.327
<i>Gazeta de Manresa</i>	Manresa	3.600
<i>Punt Diari</i>	Girona	3.000
<i>Diario de Lérida</i>	Lleida	3.000
Total		41.641

Font: Investigació i elaboració pròpies

¹ Dades: OJD

(Quadre de difusió 5) CENS PROVISIONAL DE LA PREMSA COMARCAL
Any 1979

Periòdics locals i comarcals per ordre de difusió

Periòdics	Ciutats	Difusió
<i>El 9 Nou</i>	Vic	12.000
<i>Regió 7</i>	Manresa	4.000
<i>Igualada</i>	Igualada	4.000
<i>Gramma</i>	Santa Coloma de Gramanet	4.000
<i>Revista de Badalona</i>	Badalona	3.500
<i>Crònica de Mataró</i>	Mataró	3.500
<i>El Maresme</i>	Mataró	3.000
<i>Reus</i>	Reus	3.000
<i>La Voz de la C. Dorada</i>	Reus	3.000
<i>Ausona</i>	Vic	3.000
<i>Revista del Vallès</i>	Granollers	3.000
<i>Comarca al Dia</i>	Granollers	3.000
<i>Hora Nova</i>	Figueres	3.000
<i>La Boira</i>	Lleida	3.000
<i>La Voz del Bajo Ebro</i>	Tortosa	2.700
<i>L'Empordà</i>	Figueres	2.500
<i>La Comarca d'Olot</i>	Olot	2.500
<i>L'Olot</i>	Olot	2.400
<i>Diari de Vilanova</i>	Vilanova i la Geltrú	2.000
<i>Plaça Gran</i>	Granollers	2.000
<i>Vida</i>	Igualada	2.000
<i>Comarca Deportiva</i>	Granollers	2.000
<i>Juventut de l'Alt Camp</i>	Valls	2.000
<i>Tothorn</i>	Vilafranca del Penedès	1.500
<i>La Voz del Penedès</i>	Vilafranca del Penedès	1.500
<i>Setmanari de Vilanova</i>	Vilanova i la Geltrú	1.500
<i>El Eco de Sitges</i>	Sitges	1.500
<i>Ebre Informes</i>	Tortosa	1.300
<i>Ancora</i>	Sant Feliu de Guixols	1.100
<i>Crònica de Súria</i>	Súria	1.100
<i>Gerona Deportiva</i>	Girona	1.000
<i>Rubricata</i>	Rubí	1.000
<i>Endavant</i>	Rubí	1.000
<i>Setmanari Montbui</i>	Caldes de Montbui	1.000
<i>Nova Tàrraga</i>	Tàrraga	1.000
<i>L'observador</i>	Martorell	1.000
<i>El Sol</i>	Vilanova i la Geltrú	1.000
<i>Forja</i>	Castellar del Vallès	800
<i>Baix Penedès Informes</i>	El Vendrell	800
Total	93.200	

FONT: Investigació i elaboració pròpies.

(Quadre de difusió 6) CENS PROVISIONAL DE LA PREMSA COMARCAL Any 1979
Diaris i periòdics per ordre de difusió

Diaris i periòdics	Ciutats	Difusió
<i>El 9 Nou</i> (S)	Vic	12.000
<i>La Mañana</i> (D)	Lleida	7.545
<i>Diario Español</i> (D)	Tarragona	7.000
<i>Los Sitios</i> (D)	Girona	6.169
<i>Diario de Terrassa</i> (D)	Terrassa	6.000
<i>Diario de Sabadell</i> (D)	Sabadell	5.327
<i>Regió 7</i> (TS)	Manresa	4.000
<i>Igualada</i> (BS)	Igualada	4.000
<i>Gramma</i> (S)	Santa Coloma de Gramenet	4.000
<i>Gazeta de Manresa</i> (D)	Manresa	3.600
<i>Revista de Badalona</i> (BS)	Badalona	3.500
<i>Crónica de Mataró</i> (TS)	Mataró	3.500
<i>Punt Diari</i> (D)	Girona	3.000
<i>Diario de Lérida</i> (D)	Lleida	3.000
<i>El Maresme</i> (S)	Mataró	3.000
<i>Reus</i> (S)	Reus	3.000
<i>La Voz de la C. Dorada</i> (S)	Granollers	3.000
<i>Ausona</i> (S)	Vic	3.000
<i>Revista del Vallès</i> (S)	Granollers	3.000
<i>Hora Nova</i> (S)	Figueres	3.000
<i>La Boira</i> (S)	Lleida	3.000

FONT: Investigació i elaboració pròpies
Dades OJO

(Quadre de difusió 7) CENS PROVISIONAL DE LA PREMSA COMARCAL, 1979

Índex de difusió d'exemplars per cada 1.000 habitants

Demarcacions	Nombre d' exemplars	Població 1978	Exemplars per 1.000 h.
Baix Llobregat	6.200	500.855	12
Barcelonès	9.000	745.349	12
Maresme	34.000	250.307	136
Vallès Occidental	21.427	600.763	36
Vallès Oriental	16.900	205.506	82
<i>Total Regió I</i>	<i>88.177</i>	<i>2.302.780</i>	<i>38</i>
Alt Empordà	6.100	81.737	75
Baix Empordà	2.500	82.057	30
Garrotxa	6.550	43.376	151
Gironès	17.969	135.122	133
Selva	5.650	82.489	68
<i>Total Regió II</i>	<i>38.769</i>	<i>424.781</i>	<i>91</i>
Alt Camp	4.300	32.874	131
Alt Penedès	6.575	62.803	105
Baix Penedès	2.900	29.397	99
Garraf	6.000	70.493	85
Tarragonès	7.000	148.925	47
<i>Total Regió III</i>	<i>26.775</i>	<i>344.492</i>	<i>78</i>
Baix Camp	10.750	122.921	87
Conca de Barberà	1.250	18.716	67
Priorat	1.150	10.998	104,5
Ribera d'Ebre	800	25.114	32
<i>Total Regió IV</i>	<i>13.950</i>	<i>177.749</i>	<i>78</i>
Baix Ebre	4.000	68.215	59
Montsià	2.700	50.754	53
Terra Alta	—	13.887	—
<i>Total Regió V</i>	<i>6.700</i>	<i>132.776</i>	<i>50</i>
Cerdanya	700	12.944	54
Osona	18.900	112.048	169
Ripollès	1.000	30.086	33
<i>Total Regió VI</i>	<i>20.600</i>	<i>155.078</i>	<i>133</i>
Anoia	7.600	76.059	100
Bages	13.850	153.795	90
Berguedà	2.800	43.372	64,5
Solsonès	—	11.623	—
<i>Total Regió VII</i>	<i>24.250</i>	<i>284.849</i>	<i>85</i>

Demarcacions	Nombre d' exemplars	Població 1978	Nº exemplars per 1.000 h.
Garrigues	750	23.299	32
Noguera	1.425	46.768	30
Segarra	1.920	17.759	108
Segrià	15.045	170.645	88
Urgell	3.550	35.748	99
<i>Total Regió VIII</i>	22.690	294.219	77
Alt Urgell	1.100	19.147	57,5
Pallars Jussà	800	19.043	42
Pallars Sobirà	800	5.906	135,5
Vall d'Aran	500	5.430	92
<i>Total Regió IX</i>	3.200	49.526	65
TOTALS			
Prov. Barcelona	143.302	2.821.350	51
Prov. Girona	40.469	467.749	86,5
Prov. Lleida	25.890	358.430	72
Prov. Tarragona	34.850	521.711	67
Catalunya	244.511	4.169.240	59

FONTS: Investigació i elaboració pròpies.

Dades de població: *Xifres 79. Catalunya*. Diputació de Barcelona. Barcelona, 1981, 77 pp.

Les xifres de població atribuïdes a la comarca del Barcelonès, la Regió I, la província de Barcelona i Catalunya, no inclouen la corresponent a la ciutat de Barcelona, la qual premsa resta al marge d'aquest estudi.

(Quadre de difusió 8) CENS PROVISIONAL DE LA PREMSA COMARCAL
Any 1979

Índex de difusió per comarques

Comarca	Exemplars per 1.000 h.
Osona	169
Garrotxa	151
Maresme	136
Pallars Sobirà	135
Gironès	133
Alt Camp	131
Segarra	108
Alt Penedès	105
Priorat	104,5
Anoia	100
Baix Penedès	99
Urgell	99
Vall d'Aran	92
Bages	90
Segrià	88
Baix Camp	87
Garraf	85
Vallès Oriental	82
Alt Empordà	75
Selva	68
Conca de Barberà	67
Berguedà	64,5
Baix Ebre	59
Alt Urgell	57,5
Montsià	53
Cerdanya	51
Tarragonès	47
Pallars Jussà	42
Vallès Occidental	36
Ripollès	33
Ribera d'Ebre	32
Garriguès	32
Baix Empordà	30
Noguera	30
Baix Llobregat	12
Barcelonès	12
Solsonès	0
Terra Alta	0
Mitjana de Catalunya	59

FONT: Investigació i elaboració pròpies.